

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egyes évre . . . . . 10 frt - kr.
Félévre . . . . . 5 " " " "
Negyedévre . . . . . 2 " " " "
Egy hónapra . . . . . 1 " " " "

Egyes szám ára 4 kr.

Felolós szerkesztő: **BARTHA MÓR.**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díj:
Hat hasábon petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű kiadások: hirdetések alku szerinti jutányos áron vétetnek fel. Helyegdíj minden külön beiktatásért 80 kr.

A katonai pálya.

Csodálatosan hangzik sokak előtt az a most felmerülő panasz, hogy a magyar ifjak idegenkednek a katonatiszti pályától. A delegációban a miatt panaszkodtak, hogy orvosi ösztöndíjért jelentkező magyar ifjak nincsenek, a Ludovika Akadémia pedig azt írja egy most megjelent füzetben, hogy a magyar ifjak vonakodnak belépni a honvédségbe és fölhívást intéz a szülőkhöz, melyben azt mondja, hogy a magyar katonatiszteket nevelő Akadémia három év alatt lényes pályára segíti a belépő ifjút, kinek 20-21 éves korában 2400—2600 korona az évi jövedelme; mivel pedig megvetette a Ludovika-Akadémia az ifjunál azt az alapot is, mely a katonatiszti hadiskola eredményes hallgatására képesíti, nyitva áll a fiatal katonának az utat a vézerkarba s ezzel a legmagasabb rendfokozathoz.

Ha már most azt tekintjük, hogy más pályán csak 25—28 éves korában, sok anyagi áldozat árán, csekély kezdő fizetéssel juthat kevésbé fényes állásba s hogyha katonának való, a hadiszolgálat kötelezettsége elől meg nem szabadul, ez pedig nemcsak hogy a választott pálya elérésében akadályozza, de anyagi áldozatot is követel tőle, továbbá, hogy a szolgálati kötelezettség hosszú tartama miatt esetleg még 40 éves korában is fegyvert kell fognia s ott hagyva állását, vagyont, családot, esetleg háboruba kell

vonulnia: éppen nem érihető, hogy a katonai pályát oly kevesen választják élethivatásul. Vajjon oly nagy súlytal nehezedik-e az összehasonlító mérték serpenyőjébe a kényelemszeretet, hogy teljesen lenyomja a kötelességek súlyát? Kérd. a Ludovika Akadémia.

Hát a magyar Katonai Akadémia panaszja tényeken alapszik, de nem helyes az a fölvetett kérdése, a melylyel a magyar ifjaknak a katonai pályától való vonakodását indokolja, hogy a kényelemszeretet tartaná vissza az ifjúságot.

Ha közelebbről vizsgáljuk az okokat mind, ezek annyira összekavarodnak, hogy a kivezető utat alig lehet megtalálni.

A honvédelem, mint eszme, magaslatos dolog; de az életet gyakorlati oldalról kell vennünk. Itt van az első akadály. A mikor mindenütt a békeirányzat kerekedik felül a társadalomban, nem igen kelthet senkiben sem költői lelkesedést az, hogy fiát katonai pályára buzdítsa: amíg másrészt minden intelligens ember felfogja ama kötelesség tudatát, hogy hazáját védelmezni tartozik. De a legtöbb meg is felel ennek a kötelezettségnek az általános katonakötelezettség keretén és törvényein belül. Hogy kizárólag a katonai pályára lépjen, arra nemcsak hajlandóságát kell lennie, hanem látnia kellene, hogy a gyakorlati életben hasznosabb, vagy káró-

sabb-e reá nézve, mintha valami polgári pályára lép.

Hogy fiatal éveiben anyagilag kecsesetebb helyzetet nyer a katonatiszt, ez csak látszólagos előny. A míg a katonatisztet fel nem mentik a hagyományos reprezentációs kiadások kényserétől, amíg ez a pálya cifra nyomorúság s a míg a szellemet is lenyűgöző katonai szubordináció sulya nehezedik a katonatisztre, addig nem fognak kedvet kapni a magyar ifjak, hogy a szabad mozgást megengedő, nemcsak kényelmet nyújtó polgári pályát a katonáival fölcseréljék.

Még mindig el nem tüntetett ok az is, hogy a magyarságtól, mint ilyen-től egy a közös értelmellenségben való felolvadást követel a hadsereg. Ez circulus vitiosus. Egyik-másik publicista azt hitte, megtaláljuk az orvosságot abban, ha a magyar ifjak tömegesen lépnek a hadseregbe. De bizony ez sem vált be a gyakorlatban; mert hiszen a szellemet nem fogják megváltoztatni a tömegesen belépők s van áthelyezés is, ami a tömeges belépést paralizálhatja. Meg kell változtatni a szellemet s aztán jobb kedvük lesz a magyar ifjaknak, a kik éppen azért félhetnek jobban, mert erősebb és kiforrottabb nemzeti érzésük hamarabb érzi a serelmeket.

S hogy a Ludovika Akadémiában magyarul készülhetnek, az sem mentsvár. Mert csak annál erősebben érezhe-

Regék az ördögárkáról.

— A »Debreczen« eredeti tárczája. —

III.

Bánk herceg.

Irta: **Vantsa György.**

Ismét koszorút óhajtok kötni azon regék-ből, melyek az ördögárka keletkezéséhez fűződnek, egy mezei virágokból kötöttet, melynek minden egyes virága — ki tudja? egykor talán azoknak, a kik hazánk östörténetét összegyűjtik, elszáradt, de azért illatukat megtartott szirmaikkal, a kedves emlék mellett munkájokban irányul is fognak szolgálni.

Meggyújtom tehát az emlékezet fátyolját és annak fene mellett elbarangolok, a mult, regékben gazdag tárházában . . .

A mult — végtelen idő, melynek kezdetéhez az emlékezet zárnain sem képesek, a nép ajkan élő hagyományok, a kutatót evezetni . . . A kutató és gyakran elfárad, s munkája kaoszában már-már megtörtén ki-mondani készül: "It van, itt kell lenni a végkezdetének, de im fülebe esendül egy a nép ajkan élő s általa sehoh sem hallott rege, mely mint a mecses halvány világa fényt derít az elveszített utakra s újbb tette hiva biztatja: tovább . . . tovább . . .

És ti kedves olvasóim, a kik oly gyakran találkoztok a lapok hasábjain a fenti címmel, olvasatlanul ne dobjátok felre a lapot, olvassatok el a mult ezen emlékeztetőit, mert habár gyöngé színekkel is vannak ecséltelve, gyönyörködjétek azok és a gyönyörködés mellett emlékeztetnek egy oly időre, melynek nagyságáról, dicsőségéről a romjaikban is lenséges emlékek, mythikus eseményeket regélnek.

De im beszéljen a rege.

Bánk herceg, a kiról Debreczen város egyik erdősége, később nevet is nyerhette, a Nagycserecsukás nevű részén emelkedő magaslaton lakott.

Fényes kastélyát, melynek számos melléképületei voltak, hatalmas földvár vette körül, mely biztos védelmül szolgált nemcsak az esetleges megtamadások ellen, hanem az ő paratlan kicsapongásainak titkai megőrzésére is.

A durgazdag földes ur nagy kiterjedésű birtokán, a mit azonban meg nem nevezhető utakon és eszközzel harácsoltt össze, úgy élt, mint egy kis király. Nem ismert maga feletti senkit nagyobb urnak, az ország törvényeit lábba tiporta; ura és korlátlan parancsolója s nem föltevő barátja volt az uradalmán élő népnek.

Bánk herceg valóságos réme volt az egész vidéknek. Fektelen rablókalandjai

által folytonos rettegésben tartotta nemcsak a közel fekvő, hanem a távolabbi falvak és nagyobb városok békés lakóit is. Nem volt előtte semmi szent, az enyem s tied fogalmak közül csak az elsőt ismerte, a miért még az ártatlanok vérént ontani sem iriózott. Fényes kastélya tele volt rablott kincsekkel, melyek mindenikehez ártatlanok vére tapadt.

De nemesak paratlan rablókalandjai tették utáltta, felelmetessé és gyűlöltté Bánk herceget, hanem erkölcstelen kicsapongásai is, melyekben nem ismert határt. Nem ismerte a női erényt; vadállatias szenvedélye kielégítése undorral töltö meg a nép legalsó réteget is, mely előtt az erkölcsi élet fogalma ismeretlen volt.

Fényes kastélya a fektelen kicsapongások és erkölcstelenségek büobarlangja volt, melyben a magához hasonló gondolkozású cimboráival hallatlan dolgokat mivelt. A fiatal és ártatlan leánykák elrablása s megbecs-telenítése napirenden volt.

E tekintetben legtöbbet szenvedett a közeiben fekvő Martinka, mely abban az időben virágzó kis község volt.

E kis község színtén Bánk herceg tulajdonát képezte s lakói teljesítve a rájuk kirótt robotot, békeségben éltek volna, ha uruk vagyonuknál sokkal dragabb kincseikre — fiatal és ártatlan leány gyermekeikre nem

tik az ellentétes szellemet, ha a közös hadseregbe lépnek.

Mi is kívánjuk, hogy ne csak a polgári pályát árássa el a fiatalság. Mi is rosszaljuk, hogy a fegyelmetől sok magyar fiu fázik. De tegyenek csak próbát a magyar hadsereggel: ha akkor sem fordul meg a koczka, akkor igazán csak a magyar kényelemszeretben kereshetjük a panasz alapját. De a honvédség, úgy mint régebben volt, az ellenkezőjét bizonyíthatja.

Érdekes minden bizonynyal a mit a katonai pálya iránti érdektelenségben mások még indokolásul felhoznak:

„Hogy a katonai pályát kerülük, azt mi nem a katonai virtus hanyatlásának, hanem egyszerűen annak vagyunk bajandók tulajdonítani, hogy az ifju urak jóformán minden pályától fáznak, amelyen figyelmet és megfeszített munkát követelnek tőlük. Abogyan a katonaságot kerülük, epp úgy térnek ki az iparos műhelye és a kereskedő üzlete elől is. Ha valamelyik részánja magát hogy kereskedő legyen, az rendszeren olyan talentum, hogy a közepiskolán sehogys tudott átúszni, elsajátíthat téhát némi ismereteket olyan kereskedelmi iskolában, amely szintén elég alantas fokon áll; de mihelyt ennyi áldozatot meghozott, elvárja, hogy helyet szorítsanak neki nem az üzletben, hanem bankban még pedig budapesti bankban.

A pályaválasztás egyáltalában nem okoz nagy gondot a magyar ifjunak. Ha előkelő, vagy csak jó összeköttetésekkel bíró családnak tagja, akkor megy a minisztériumba; teljességgel mindegy, akarmelyik minisztériumba. Legfeljebb hogy a közoktatást nézik le kissé, amely olyan a minisztériumok között, mint a koldus filozófus az egytemi hallgatók között. Egyszóval nem «urnak» való mulatóhely. Aki a minisztériumokba nem fér, az megy vidéki hivatalokba, szintén sok válogatás nélkül, akarmilyen bránsba, csak állami legyen. Ennek az az előnye, hogy az ember némi protekcióval korán léphet hivatalba; mire 25—26 éves, már vén bürokrata, akinek szerzett jogai vannak. Az ilyen hajlamokkal bíró ifjaktól hogy lehetne várni, hogy igazi kereskedők legyenek, akik kora reggeltől késő estig nehéz

testi és szellemi munkát végeznek és mindig maguk dolgoznak csak ritka esetben parancsolnak.

A kereskedői pályától a katonasáig igen messze az út, de ugyanazok a jellembeli tulajdonságok amelyek valakit a műhelytől vagy a kereskedéstől elijeszteni szoktak, elegendők arra, hogy a katonai iskolát is csak kívülről tisztelje. Azok a fiatal urak, akik olyan megdöbbenő érettséggel mérlegelik, melyik pályán él az ember legkényelmesebb életet, nem vezetetik magukat felre a fényes uniformistól sem, és a többi paredáktól sem. Ők igen jól tudják, hogy a katonai nevelés nem éri a tréfát, maga a katonai pálya meg, hogy némileg sikeres legyen, egész emberre tart igényt. Egész emberre, aki magán képes uralkodni, és másokat képes észszel kormányozni. Ha csak egyszer felrelep, összeörte a karrierjét. Kivartas, önmegtartózkodás, éberség és fegyelmeztség nélküli az utnak már legelső részében szinte biztos a fölfordulás. Ezt látja maga előtt az az ifju, aki az érettségit letette és nem azokat a kilátásokat, amelyekre a katonai akadémia vezetőit utalják. Akit mindezekért sajnálunk, az nemcsak a hadsereg, hanem még inkább a nemzet, mert ezek a jelenségek azt mutatják, hogy nemcsak most hanem a jövőben is a szegénységre lesz kárhoztatva. A szegénységgel pedig együtt jár a politikai függés.”

A Ludovika Akadémia panaszja.

Gazdagon illusztrált, díszes kiállítású füzet képen és írásban bemutatja a magyar királyi honvéd Ludovika Akadémia királyi honvéd L u d o v i k a A k a d e m i á t a maga teljes tökéletességében, melyet kilencvennyolcz esztendei fejlesztés után, Mária Ludovika királyné alapító koronázási ajándéka óta máig elért. Komoly gondolatokat támasztó panasz bírja rá a Ludovika Akadémia parancsnokát ennek a füzetnek kiadására: az a panasz, hogy a magyar ifjak nem találják kellő számban az Akadémiába való felvételre, s egyáltalában a katonai pályára. Ezt a panaszát és a füzet kiadását maga a parancsnokság a következőkben okolja meg:

Régóta hangzik már a keserű panasz, hogy a magyar ifjuság idegenkedik a hadi pályától s hogy inkább bizonyos olcsó eredmény lidércfénye után, inkább tolu seregestől olyan pályákra, hol alarendelt állásért is könnyörögnie, magának és családjának később

nyomorognia kell, hogysem a hadi pályát választaná, mely a legegyszerűbben s leggyorsabban célhoz segít, a legfényesebb ma is s a legelőbb dicsőséget nyújthatja. Mig más nemzet előkelő ifjusága ott szolgál az ő hadseregében a mi fiatalságunk a katonai pályától teljesen idegen. A műveltebb ifjuság másképp megélni nem tudván, seregestől tolu csakély hivatalok felé, padig a hadi pályán ezekre menő tisztesség készen áll a pályázónak s mindenestire biztosabb kenyeret s állást ad, mint az időként választás ala eső állások és ad legalább is annyit a megélhetésre, mint egy irodai, vasuti, postai másodrendű szolgálat, mely felém most annyira tolu a roményteljes magyar ifjuság. A statisztika bizonyítja, hogy amig a hivatalos állásokért a magyar ifjak 53 százaléka pályázik, addig katonai pályát csak minden 50-edik választja. Ezért van azután hogy a magyar nemzet, mely a monarchia közös és kölcsönös védelmének szervezébe, a közös hadsereg fenntartásához évenként 42 száza lék véradóval járul, a hadsereg vezető elemei között csak alig 10 százalékkal van képviselve

A továbbiakban fölemlíti, hogy az egyik ok, melylyel eddig a katonai pályától való idegenkedést mentették, az volt, hogy a magyar ifjuságunk a katonai pályára lépve, nemzetiséget kell feláldoznia. Ezt az okot is megszüntette az 1897: XXIII. törvényczik, mert a honvéd neve és képzőintézetek alapításával megadta a módot, hogy a magyar ifjak magyar intézetekben, magyar akadémián sajátíthassák el a haditudományokat. De hiába várják a tart kapuk az ifjakat, hogy jó részt ingyen nevetjék őket a tiszti pályára: két iskolaévben kellett volna már pályázat utján 50—50 ifjut fölvenni a Ludovika Akadémiára és a létszámot egyszer sem lehetett beülni.

A parancsnokság nem akarja elfogadni azt a okot, hogy a magyar nemzet geniuszából kihalt a harci erények kultusza s hogy egyik ősi erényét, a harczratermettséget, elvesztette. Valószínűbbnek tartja, hogy a szüők s az ifjuság nincsenek kellően tájékozottak az új honvéd nevelőintézetekről s különösen a Ludovika Akadémiának szervezeteről, s ezért nem keresik fel ezeket az intézeteket.

Ezen a bajon akar segíteni a kiadott füzet, mely minden tekintetben felvilágosítást nyújt az akadémiára vonatkozó minden tudni-valóról.

A Ludovika Akadémia jelen szervezete-

vetette volna ki hálóját. Alig volt a kis közösségben olyan család, mely ne siratta volna egy-egy leépített, megbecsztelenített gyermekét.

B o d n a r Ádám jó módu parasztgazda egyedüli büszkesége s feltve őrzött kincse, a gyönyörű, szépséggel pazarul megáldott A n n a leánya volt.

Az alig 17 tavaszt ért kis leány, a termése től valóban bámulatos szépséggel volt megáldva. Sugar természetek plasztikai szépségű idomai, koromsötét éjhez hasonlatos haja, mely két ágba fonva csaknem a földig ért, üde s mégis halvány piros arca, ragyogó két fekete szeme, hej de sok legénynek hozta gyorsabb mozgásba a szívet.

S o m a Lőrincz Martinka egyik gazdag obbágyának fia volt az a szerecsés ifju, aki megnyerte a B o d n a r Anna szívet. A déli természetű, napbarnította arcú ifju szíve egész szerelmével rajongott M a r t i n k a legszebb viragáért, a kivel egyesülhetni, a kiert s a kivel egy egész életet át küzdeni, legszenvedőbb élet céljának tartja.

Őszre volt kitözve menyegzőjük napja, de annak edes és boldogító mamorat nem élvezhették, mert a sors könyvébe más végzet volt beírva számukra.

B a n k herczeg régen sóvárgó szemekkel nézte a fejlődő virág bimbót, melynek leszakítását erősen elhatározta, de e tervében többször meglett akadályozva, mert B o d n a r uram és A n n a jegyese éber figyelemmel őrködtek felette. Hiába való volt azonban minden éberségük, mert B a n k végrehajta ha-

rozatot és egy júniusi nap alkonyan elrabolta a szép B o d n a r Anna-t.

A mezei munkából hazatérő B o d n a r úresen találta kis bábuját, hivatató szavára nem jelelt meg az ő kedves leánya. Vegre föllármazta a falut s így megtudta, hogy hazajöve ele előtt pár órával B a n k a földesur csatlósaival elrabolta leányát.

Az élete boldogságától megfosztott Soma Lőrincz tisztába volt már az első pillanatban, hogy mit kell tennie. Felszólitotta a falu legényeit, hogy kövessék őt és ha meg nem késő, szabadítsák ki jegyese. Felszólitására nemcsak legény barátai, hanem a meglett férfiak s családapák is botra, kaszára kaptak s mintegy ketszázán elindultak B o d n a r Anna kiszabadítására.

A késő éjjeli órákban értek B a n k herczeg kastélyához, melynek fényesen kivilágított ablakai már messziről elárulták a nagy daridót, a mit a kastély ura rendezett. Soma Lőrincz hatalmasan megdöngötte a kastély külső kapuját, melynek kis komelelőjén a csatlósok egyike tekintett ki s midőn meglátta a nagy tömeget sietve csapta be azt s szaladott urához a ki cimboráival a kastély nagytermében dőszölt s jelen é, hogy M a r t i n k a népe meglátta a kastélyt.

A mámoros B a n k és cimborái kardjaik után kapva s csatlósait is fegyverre szólítva lementek a kastély kapujához, melynek egyik szarnyát kinyitotta s harsány hangon kérdé a felbőszült néptömeget: mit akartok itt? Felelet helyett S o m a Lőrincz ugrott elő és súlyos botjával, mielőtt védhette volna magát,

úgy fejbe sújtotta B a n k herczegét, hogy az menen holtan terült el. S o m a merész tette jeladás zolt a felüthetett népnek, mely az első pillanat megdermesztő hatása alatt megrettent csatlósokra rohant s mielőtt azok kardjaikat használhatták volna, lefegyverezték s megkötözték.

S o m a jegyese B o d n a r leánya nevével kiabálva rohantak a fényesen kivilágított termekbe, melyek egyikében meg is találták, de minő állapotban. Láttatok már letört virágot, melynek a nap hevéből elhervadt szirmai lankadtan hullanak le? A szép Bodnár Anna egy kereveten feküdt, sapadtan, a letört virag halott volt. Megölte az állati brutalitás s a szegény mely őt érte.

A felüthetett nép tüzet adott a fényes kastélynak és őszes melléképületeknek s az egő romok köze dobta B a n k hulláját, hogy a tűz emésse meg, aki tüzzel oltá áltatis szenvedélye föllobbanasait.

B o d n a r Anna holt testét a falu népe Martinka egyik magaslatán temetette el hová később emlékére egy kis kapornát emeltek.

A nép, mely földes urán ily bosszút állt, a helyet a hol később egy hatalmas arók keletkezett ördögárkanak nevezte, a melytől később talán az a nagy terség is, mely Csukás és Martinka alatt terült el az a r o k r é t nevet nyerte.

A B o d n a r Anna emlékére emelt kaporna századokon át fenállott, később azonban leromboltatott s maga a közseg is teljesen elpusztult s helyen ma emléket, illetve nevet egy virágzó szőlőtelep tartja fenn.

ben elsőrangú katonai nevelő- és képző-intézet, mely kebelebe évenként ötven 17—20 éves olyan ifjút fogad, ki a középiskola nyolczadik osztályát elvégezte s az intézetben a felvételi vizsgát megállotta.

A rendszeresített helyek legnagyobb része ingyenes. Valamennyi növendék beulakó, kiket az akadémia, tekintet nélkül arra, vajjon ingyenes, vagy fizetéses helyet öltenek-e be, be, egyenlő ellátásban részesít.

A katonai nevelés három évig tart, melyből a növendék kivánságához képest a hönvédséghez, vagy a közös hadsereghez a hadiagyi rangfokozatba léphet be, még pedig, miután az intézet úgy a gyalogsági, mint a lovassági szolgálatra egyformán kiképezte: akár egyik, akár a másik fegyvernemhez.

Az akadémia tehát három év alatt fényes pályára ingyen segíti az ifjút, kinek aztán 20—21 éves korában évente 2400—2600 korona a jövedelme. Mivel pedig megvetette az intézet náia azt az alapot is, mely a tiszteket a hadiiskola eredményes hallgatására képesíti, nyitva áll előtte az ut a vezérkarba s ezzel a legmagasabb rendfokozathoz.

Kívánatos, hogy a szülők, kiknek ilyenkor a tanév vége felé sok gondot szerez fiaik pályaválasztásának kérdése, olvassák át ezt a füzetet, a melyet egy koronáért mindenki megszerezhet az akadémia parancsnokságától. Nemcsak az intézet alapításáról, fejlődéstörténetéről, mostani szervezetről, berendezéséről és működéséről ad részletes tájékoztatást a 32 illusztrációval ellátott füzet, hanem a rendszeresített alayitványos helyekről s a pályázás és felvétel körül való eljárásról is minden tekintetben kimerítő felvilágosítást nyújt, közölve még a folyamodások mintáját is.

Debreczen, május 21.

A magyar delegáció. Szombaton d. e. a magyar delegáció két albizottsága tartott ülést: a külügyi és a zároszámadási albizottság. — Erdemleges tanácskozás csak a külügyi albizottságban volt, ahol a külügyminiszternek bizalmat szavaztak és a hármasszöveget dicsőítették.

A külügyi albizottság d. e. 11 órakor Tiszta K. elnökletével tartott ülést. Falk Miksa előadó kiemelte, hogy a hármasszöveg politikáját a legutóbbi berlini látogatás csak megerősítette. Most már azok is beismertik e szöveg nagy jelentőségét, a kik még 10 évvel ezelőtt kicsinyléssel beszéltek róla. Végül biztosítja a külügyminisztert a magyar delegáció bizalmáról. Gorkovics György kéri a minisztert, hogy a porta tervezett vámemelésénél óvja meg Magyarországot érdekeit. Berzeviczy Albert a kivándorlásról időről-időre jelentést szeretne és felvilágosítást kér a választott nemzetközi bekebelezottság életbeléptetéséről. A pponyi A. gr. nyilatkozatot kér a külügyminiszteről, milyen a viszonyunk Oroszországhoz, mert legutóbb hírek terjedtek el arról, hogy Oroszország és Bulgária közt a monarchiának és Oroszország közt létrejött egyetértés alapelveivel meggyezés létesült. A hagai megállapodások ügyében kérde, nem lehetne-e a zárt megállapodásokat nyílt megállapodásokká változtatni. Papp Géza és Mohay S. felszólalása után Gorkovics gr. külügym. kijelenti, hogy Törökországban minden megtette, hogy a vámemelés kivételünknek ne ártson. Oroszország velünk szemben lojálisan járt el. Végül megköszönte a bizalmat. A zároszámadási albizottság d. e. háromnegyed 11 órakor Keleny István gr. elnökletével rövid ülést tartott, melyen a Parisban távol levő Miklós Ödön helyére a zároszámadásnak általános előadójaul Mohay Sándort, a hadügyi zároszámadás előadójaul pedig Thorockay Miklós grófot választotta meg, aki a mellett megmarad a lengerészeti zároszámadás előadójaul is.

Az összerúghatatlansági bejelentések új sorozata, 19-én érkezett a képviselőház elnökéhez három levélben.

Az egyik levélben Roth Bernát vas-

kereskedő (Lajou-utca 140.) összerúghatatlanságot jelent be Mikszáth Kalmán (fegyver- és gépgyár), Wolfner Tivadar (Wolfner és társa börgyár), Gájári Géza (váci kötő- és szövőgyár), Weisz Berthold (magyar szövő- és kötőgyár), Vesztér Imre (tem-svár-buziási vasut), Tomcsányi László (Pallas irodalmi részvénytársaság), Tizsa István gróf (Weitzer-féle gép- és waggongyár), Telegdi József (aszfaltiparrészvénytársaság), Szily Pongrácz (esztergom-szászvárosi vasut), Szájbely Gyula (torontali szövőgyár), Smialovszky Vler (fém- és lampagyár), Sámuel Lazar (Rigler-féle papirgyár), Rosenberg Gyula (Danubius hajógyár), Radocza János (vilamossági Rigler-féle és Schlick-gyár részvény-társaság), Palszky Ágost (helyierdekü vasutak és Nicholson-féle gyár), Polyak Béla (vagyon-kölcsönző és Vulkan részvénytársaság), Perczel Béni (györi szeszfinomító) Ország Sándor (aszfalti közuti vasut és alagut-részvénytársaság), Neményi Ambrus kiviteli és csomagszállító részvénytársaság), Matlekovics Sándor papir-gyár, aszfalt, magyar villamossági és Adria részvénytársaság) és Matuska Péter (Hungaria műtrágya-gyár részvény társaság).

A másik két levél Fejérváry Géza bárónak és Hegedűs Sándornak összerúghatatlanságát jelel be.

A képviselőház igazságügyi bizottsága Szilágyi Dezső elnökletével szombaton ülést tartott, melyen a kormány részéről Darányi és Plósz miniszterek, az igazságügyminiszterium részéről Vörösmarihy államtitkár volt jelen. A bizottság megválasztotta az 1884: XVII. törvényzikk 50. §-ának a megrendelések gyűjtésére vonatkozó rendelkezéseit módosító törvényjavaslat előadójaul Matuska Pétert, a termelők és dohányvertészek közti jogviszony szabályozásáról, az erdőmunkásokról és a birtokos és gazdatiszt közti jogviszony szabályozásáról szóló törvényjavaslatok előadójaul pedig Bernath Bélát. Elnök felhívta a megválasztott előadókat, hogy mielőtt elkészülnek előterjesztéseikkel, jelentsek ezt be neki, hogy a bizottságot ülesre hívhasssa össze.

A háború.

Mafeking május 18-án csakugyan folszabadult, úgy a hogy Roberts lord a királyórnok megígérte. Az agg királyórnok tehát meg lehet elégedve. A fölmentő sereg, amelyet Kroppann l ideig orag feltartóztattak a burok, 18-án délelőt akadálytalanul eljutott Mafekingbe, melynek ostromával a burok akkor már fő hagytak. Baden-Powel ezredes kilencszáz emberével tehát szabad lett, éppen a legfőbb időben, mert élelmi-szerűk végképp kifogyott. Ha a fölmentő sereg csak néhány napot késelt volna, az első fölmentő kapitulációra birta volna az angolokat. Londonban a hirt természetesen örömmujongással fogadták, legjobban örül a miniszterelnök, Salisbury lord, akinek fia, Cecil szintén ott volt Mafekingben. Éjjel volt már, mikor Londonba érkezett a fölmentés híre. A városháza előtt óriás tömeg varakozott, mert mindenki meg volt róla győződve, hogy Roberts betartja szavát s Mafeking 18-án felszabadul. A lordmayor teljes díszben várt a városházán egész nap, hogy az örvendetes hírt azonnal tudomására hozhassa a népek. Este tíz óra volt, mikor a lordmayor faklyásoktól körülvéve, a városháza nagy erkélyén megjelent és jelentette, hogy a fölmentő angol sereg benyomult Mafekingbe, Baden-Powel tehát szabad lett. Alig egy negyed óra al tt egész London tudta a hírt; a házakat föllobogózták és kivilágították és Londonnak olyan örömmünnepe volt, a melyet akkor rendeztek, mikor Ladysmith felszabadult.

Roberts lord csapatai elsőnyomulnak a közb-n. Kroonstadtbl Broadwood ezredes elfoglalta Lindleyt, Hutton tábornok pedig még tovább nyomult előre s mintegy harmincz kilométernyire északra meglepte és elfogta Botha bur parancsnokot huszonhárom katonájával együtt. Londonban az első híre sokan azt hittek, hogy Hutton magát a

főparancsnokot, Botha Lajost fogta el. A buroknak van azonban egy másik Botha nevű parancsnokuk, Botha János órnagy; Roberts jelentéséből, amelyet erről a doogról Londonba küldött, nem lehet megtudni, hogy melyik Botharó van szó; minthogy azonban Roberts csak parancsnokot és nem főparancsnokot említ, valószínű, hogy nem Botha Lajos fővezér, hanem Botha János esett az angolok fogságába.

London május 18.

Pretóriából táviratozzák: Steyn elnök ide érkezett és Krügerrel igen fontos ügyekben tanácskozott. A burok valószínűleg újabb béké-föltételekkel fogják az angolokat megkínálni. A Daily Mail-nek azt táviratozták Pretóriából hogy a kormány végleges-n elhatározta, hogy nem bántja a johannisburgi bányákat.

London május 18.

Buller tábornoknak egy hivatalos távirata azt jelenti hogy megszállta New-Castlet. A hétezer főnyi ellenseges seregből, a mely az angol csapatok elől megfutamodott, körülbelül ezer ember Wakkerstromba, a többi Oranjabement. A többi burok, a kiket Buller tábornok fegyelméletlen bandának nevez, Laingsnekbe vonultak vissza, a hol újabb ellenalásra készülnek.

Washington május 19.

A bur követség tegnap este ideérkezett és lelkes fogadtatásban részesült. A pályaudvaron fogadó bizottság várta, a mely azután kocsin az Arlington-szállodába kísérte a követekeket. Sulzer, a kongresszusnak tagja, a szálló bankett-teremben üdvözölte a követséget és tudomására adta, hogy vasárnap este az operaházban négyülés lesz, amelyen szenátorok, és képviselők fognak beszélni. A gyűlés ünneppellegű lesz es nem tüntető.

Dóczy Gedeon ünnepeltetése.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, máj. 21.

Boldog ember az, ki életében láthatja hosszu munkásságának teljes diadalát!

Sokakat csak az önmeggyőződés, a lelkiismeret nemes nyugodt-ága tesz elégedetté azért, hogy életét, Istentől nyert erejét, eszt, hiabavalóságkra nem fecérelte el, csak saját lelke nyugtatja meg a felől, hogy vagy, nehéz munkásságának eredménye, az eredménynek az elismerésben megnyilatkozó jutalma egykor bekövetkezik, boldog ember az, ki életében már beteljesülve látja mindezt látja a csemetét, mit plántált, mit félsz gondoskodással apogatótt, nagy, hatalmas, viharokkal is daczolni tudó terebélyes fává erősödni s hallja e fa arnyában üdülést, erősbődest nyerek számainak áldó szavát!

Ki egyszerre, felhevülten, lázasan, óriás eredményeket akar s talán tud is elérni, annak lényében élhet hiúság s nem ritkán éppen hiúság majdani kielégítésének nagyszerűsége az, mely emberföltti erőt igénylő lázas munkára készíti, de ki évtizedek hangtlan, de kitartó, erélyes munkájára nézhet: önértékesen vissza, annak szívében nemcsak hogy nem él e kicsinyes mozgó erő, de fél minden oly alkalomtól, mikor munkásságának méltatását kénytelen hallani.

Es Istene; mennyi dicsérő szót, mennyi szívből jövő jókivánatot, mennyi hála, szeretet es elismerés nyilvánítást kellett ma végig hallgatni negyven éves tanári működése után a kiváló irodalmi férfiúnak, a hirneves igazgató tanárnak Dóczy Gedeonnak, az anyai hon-leányt felnevelt kedves jó Dóczy bácsinak!

Kezdve a kultuszminiszteről, Wlassics Gyulától, végezve s fehérruhába öltözött kedves, kis leánykán, mennyi ószinte, mennyi szívélyes szó dicsérte e kiváló tanférfiú négy évtizedes, eredményekben oly gazdag, lankadatlan munkásságát...

Es az ünnepelt ott állt csendesen galambósz fejjel, arczán a megindultság, szemében a néma kérelem: méltóságos és más jóakaróim, édes gyermekeim, ne dicsérjétek

már annyit, hiszen én csak azt tettem, amit tudtam, azoké az erdem a kik segítettek, nem való én nekem ez a nagy ünneplés, ez a sok dicserés . . .

Pedig, bizony megérdemelte.
Ritkán hull dicseret, virágözön, elismerés, hala olyan méltó helyre, mint D ó c z y Gedeon elé.

Ez a mai ünnep jól volt megcsinálva. Négy évtized munkássága rögös utakon vezet, illő, — hogy a sivárságát virágözön feleltesse el.

Az ünnepély menetéről a következőkben számolunk be:

A délelőtti ünnepély.

11 órakor vette kezdetét a délelőtti ünnep az intézet új dísztermében.

A díszgyűlést Kiss Albert orsz. képviselő, az igazgató tanács elnöke nyitotta meg.

Szép szavakban ecsetelven a díszgyűlés célját, üdvözölte a kultuszminiszter képviselőjét B e r e t z min. tanácsos, Kiss Áron püspököt, gróf D e g e n f e l d József főispánt, S i m o n f i Imre kir. tanácsos polgármestert, az egyházi és iskolai hatóságoknak az ünnepélyen hivatalosan megjelent képviselőit s a természet zsufolasig megtöltött közönséget küldöttlevelet kért fel az ünnepelt meghívására.

Rövid idő alatt zúgó taps és eljenzés között jött a teremre Dóczy Gedeon.

Az ének-ar gyönyörű üdvözlődalokat enekelt majd a tantestület nevében Nagy Gyula üdvözölte elsőnek az ünnepeltet. Beszéde után K a r á c s o n y Otilia átnyújtotta a tantestület szép ajándékát, kedves, megható szavak kíséretében.

A felsőbb és elemi iskola részéről Szücs Anna és Majorosi Ella üdvözölték igazgatójukat nagyon szép alkalmi versekkel, melyek kedvességükkel elragadták a közönséget.

A Szücs Anna által mondott szép üdvözlőlet — melyet Csengey Gusztáv írt — idéljük:

Tanitványok üdvözlölete

— D ó c z y G e d e o n n a k. —

Galamb-fehéren, ahogy állsz előttünk
Négy évtizednyi munka alkonyán,
Reánk sugarzik, kik körödbe jöttünk,
Világítok a tiszta tudomány.
S mi ahitattal nézünk fel reád most,
Ki a jövőbe oly bölcsen vezetsz,
Multad kincsét, hogy a jövőnek aldozd.
Nemcsak tanítasz: tudjuk, hogy sz-retsz!

Nem a nap fénye az, mi csak világít,
Szereket belköl hideg a tudás;
Csak az fakasztja életfánk viragját,
É nélkül nincsen önfeláldozás.
A nőnek ujan, hogy ha ez a kezdet,
Gyümölcsöse érnek szép viragai,
S nehez időkben hordva a keresztet,
Szenvedve is tud boldogítani.

Példát te adsz az önfeláldozásra,
Életed egy nagy égő-áldozat,
Ihletet szentelt fel a szép hivatasra
Amit az Ur a szent munkához ad.
Mit összegyűjtél buzgón faradozva,
Az a te lelked drága kincse volt,
De kamatját nem önjavára hozta,
Mint kalmárnak a gazdag áru-bolt.

Nemes kamatja ifju lelkeké lett,
A mi javunk a gazdag ismeret,
S bő aratást hoz annak majd az élet,
Ki oda hittel indul és szeret.
Bennünk virul egy szebb jövő reménye,
S magvát mi ültetted az: szellemed.
Aldás a honnak a hű nő erenye,
S ha áldd, ha éltesd, a te érdemed.
Nézz szét e helyt: ez a te plánta kerted,
Te vetted át a kis mustármagot,
Te ültetted el, gonddal te nevelted . . .
Nezd most a fat: mily koronát kapott!
Ki így plántál az urnak szőlejében,
Feléje nekünk az ke-zit utat.
S jutalma? . . . Oh van földön és égen:
Jutalma im — e boldog öntudat!

S meg egy: a hala tőünk, ősz v-zérem,
Mely most rebegeve szót alig talál! . . .
Képed merül fel egy szép ősz regében:
Mint ha te volnál a Phoenix-madár
Megvénhedett, de sirja nincs nevének,
Nem földi hantjait hulló falevel:
Önön-magát a tűzben eg-té meg,
S hamvából újra: megfjodva kél.

Bennünk te élsz, te gyujod az a lángot,
A te eszmed, mi bennünk megjelen;
Mi vagyunk a te újra ifjodásod,
Mi multadból egy új jövőt terem.
Igy élsz te bennünk örök változással,
De örök ifjan . . . Erzed: ugy-e bár! ?
Nagy ünnepedre új föl-tamadással!
Köszönt e dalban a Phoenix-madár!

Rikl Margit ezután átnyújtotta a halát, az őszinte szeretetet tolmácsoló szép kis beszéd kíséretében a növendékek ajándékát.

Az igazgatótanács részéről K. Tóth Kálmán mondott magas szarnyalású üdvözlő beszédet, majd Kiss Áron püspök közvetlen, szerettől és elismeréstől alhatott szavai keltek mely hatást. Utána S o m o g y i Pál leolvasva az ev. ref. presbyteriumnak ama határozatát, hogy f. évi július hó 1-én folyósinak D ó c z y Gedeon részére négyszer öt évi 100—100 foros korpótleket.

B e r e t z miniszteri biztos intézett ezután az ünnepelthez szép beszédet, majd átnyújtotta számára W l a s s i c s üdvözlő levelet.

B e s z l e r Károlyné a volt tanitványok nevében mondott üdvözlő beszédet s átnyújtotta az ezen alkalomra gyűjtött 2815 koronáról szóló alapító levelet. Az alapítvány kamatai a D ó c z y családhoz tartozó leányiskolai növendékeknek adtnak majd ki.

Soron kívül beszélt dr. W o l f f k a Nándor püspök, szép szavakban tolmácsolván üdvözlőletét az egykor ezen intézetbe járt róm. kath. leány-növendékeknek.

A közönség lelkesen megélenezte a főpásztor kedves figyelmét.

Sorra üdvözölték ezután az ünnepeltet a tantestület megjelent képviselői és pedig D ó c z y Imre, K o v á c s Lajos, O r o s z István, D á v i d Sándor, T ó t h Kálmán.

D ó c z y Gedeon aztán meghatottan válaszolt mind a beszédre. Megköszönte minden szónoknak a jóindulatát, a szeretetét, az elismerését és kerte őket, tartsák meg továbbra abban a jó indulatban, szeretetben, melyben ma őt erdemébe fel részesítették. — Segítsék továbbra is abban a munkásságban, melyet ő folytatni kíván s akkor megtalálják mindnyájan örömlüket a sikerben.

A szózat élénkítése után Kiss Albert bezarta a gyűlést s a közönség D ó c z y Gedeon lekes eljenzés között oszlott szét.

A díszbéd.

Delután 1 órakor az Angol Királynő szalodában az ünnepelt tiszteletére díszbéd volt. Az egyházi és iskolai előkelőségek vettek részt rajta és még nagyon számosan a város társadalmának előkelőségei közül.

Szózatán köszöntő hangzott el az ünnepeltre, melyek között első volt a Kiss Áron püspöke.

A hangverseny.

Este a intézet dísztermében a növendékek hangversenyt rendeztek.

Zsufolásig meptelt a terem a legszebb hölgyközönséggel, úgy hogy 7 óra után a kik érkeztek keptelenek voltak bemenni. A közönség egy része a folyasóról gyönyörködött az ügyes mű-orban, ha ugyan hallott, vagy látott valamit.

Zeneszámok, színműjelenetek váltogattak egymást a kíváncsán ügyes szereplők sok tapsot, sok elismerést arattak.

A hangversenynek 1/2 10 órakor volt vége.

A majális.

Ma este a növendékek majálist rendeznek a nagyerdei Dobos pavillonban.

Ennek is biztos a sikere, mert az inté-

zetnek nem emlékszünk olyan majálisra, a melyiken a -tul siker- elien ne panaszkodtak volna.

Az idő, ha hüvös is, de egyébként jó, reméljük hát, hogy most is úgy lesz, mint régen volt.

Mit tárgyal a város?

Debreczen város törvényhatósági bizottsága május hó 28-ikán tartja rendes közgyűlést a következő tárgysorozattal:

Polgármesteri jelentés az 1900. évi márc. és április hónapokról.

Belfügymiszteri leirat az ev. ref. felsőbb leányiskolai 100.000 ftos alapítvány tárgyában 31/1514—1900 bgy. sz. a. hozott közgyűlési határozat folytán tanácsai előterjesztéssel.

Versecz törvényhatósági város, Zala- és Zemplén vármegyék átirata az olasz bor behozatali vámjának szerződés lejártá után feljebbemelés tárgyában, tanácsai javaslattal.

Hontvármegye átirata a budapesti diák otthonoknak alapítványával való segélyezése iránt.

Kolozsvár sz. kir. város tanácsának átirata Munkácsy Mihály festőművész emlékére alapítvány tétele tárgyában tanácsai javaslattal.

Tanácsai előterjesztés az 1900/1901-dik tanévben a m. kir. honvédségi Ludovika Akadémiában megüressedő egy városi alapítványi helyre a bemutatási jog gyakorlása tárgyában.

Ugyanaz az Andabázy Ssilágyi Mihály-féle m. kir. honvéd főreáliskolai két alapítványi helyre vonatkozólag.

Egy rendőrbiztosi állásnak választás utáni betöltése.

Allatgyógyászatú jelentés az 1899 év IV-ik és 1900 éz I-és negyedéről.

Tanácsai előterjesztés tvtatósági munkaközvetítő és helyettesének kijelölése tárgyában. Ugyanaz a város határanak 10 allatgyógyászatú kerületre felosztása tárgyában. (Szabályrendelet javaslattal.)

Ugyanaz, melylyel a gazdasági tanintézetnek a Pallagon leendő kihelyezése folytán szükséges építkezések költségeire megszavazott 460.000 korona kölcsönre vonatkozó szerződés bemutatattik.

Tanácsai jelentés, mely szerint a Petőfi dalkör kérvényére hozott határozat a város címerének a dalkör alapító oklevelei és zászlaján alkalmazása engedélyezése tárgyában — bemutatattik.

Tanácsai előterjesztés Medgyesy Ferenc számtiszt nyugdíjaztatása iránti kérvénye.

Biri Imre lovasrendőr nyugdíjaztatás iránti kérvénye.

Ignáth János lovasrendőr nyugdíjaztatás iránti kérelme.

Szabó István polgárosítás iránti kérelme.

Posta Bálint polgárosítás iránti kérvények.

Többrendbeli szabadságolás iránti kérvények, tanácsai javaslat kíséretében.

Bábaoklevelek kibírdetése.

Debreczen, 1900 május 18.

Simonffy Imre,

kir. tao. polgármester

H I R E K.

Majálisok évada.

Itt van a majálisok várt évada: Vigadjunk a zöldben — ez most a jelszó. Majális, minő varázsnev ez. E szó hallatára tündérképekként tűnnek fel lelki szemünk előtt az édes gyermekkor tarka jelenetei. — Mily kedves emlékek, mily bájos virágok a letűnt ifjúság varázs szigetén! Mily boldogok ők, a vidám gyermekek, kik most készülnek arra a vidám mulatozásra, mely táncs, dal, zene mellett folyik le a természet ölében!

Igaz, hogy a majális azóta sokat vesztett költészetéből. Ki hallotta, a valódi majá-

Isok arany kor-zakában, hogy forró melegben és fülledt teremben táncolja magát vizzé a jókedvű arany ifjuság. A melyet pedig — szörnyű elgondolni — nyomtatott meghívókon hívott össze a jelvényes rendezőség. Nyári bál a mostani tavaszi mulatságok nagy része; megkivántatik ehhez a farsang egész luxusa, néhol még a klakk-frakk lakk háromsága is. Jó idők voltak azok, mikor felkoszoruzott lobogóval, a Rakóczy-nóta mellett vult ki az ifjuság a szabadba, a lombos erdők hűsítő árnyékába.

Nem úgy van most, mint régen s a mostani feszes vigalmak nyomukba sem ép-betnek azoknak a majálisoknak, melyekről apaink most is oly örömmel és boldogsággal emlékeznek.

Oh, arany ifjuság, varázsold vissza a régi időket, legyenek a majálisok most is oly szépek, oly poétikusak, oly fesztelenek, mint a milyenek voltak hajdan!

* A kövilágítás kérdése el van döntve. Az oly sok vitát provokált debreczeni kövilágítási kérdés végleg el van döntve. A hazikezélést kimondó közgyűlési határozatot felterjesztették a belügyminiszterhez, ugyszintén a határozatot megelébbbező jiratokat is. A belügyminiszter afelebbezést elutasította s jóváhagyta a közgyűlés határozatát, azon pontot kivéve, hol a közgyűlés a maga kebeléből választott bizottságot az üzem elökészítésére és ellenőrzésére. A miniszter szerint ez a tanácsot illeti meg.

* Városi közgyűlés. Május hó 28-án tartja a városi bizottság rendes közgyűlést. Ezen a gyűlésen fogják választás útján betölteni az üresedésben levő egyik rendőrbiztosi állást. A tárgysorozat 27 pontból áll, mai számunkban eszé-z terjedelmében közöljük.

* Az illetőségi hely. Ez az el-5 és 6, ami megállapítandó, valahányszor valamely policialis hatóság tolonczot továbbít. Gyakori volt az eset, hogy a csavargó bementése után történt a tolonczolás s utóbb is világga eresztették a jómadarat, mert a Bemondott község nem fogadta el a magáénak. Most a belügyminiszter rendeletet bocsátott ki, melyben szigoruan meghagyja, hogy addig soha senki se tolonczoljanak el, míg az illetőségi helyé-egész határozottsággal meg nem állapították.

* Aradról kitiltották Dankó Pistát. Ismeretes Aradnak erélyes föllépése, melyet az orfeumoknak a városból kitiltásával tanusított. Most arról értesülünk, hogy a nemes tanács annyira megy a puritánságban, hogy még Dankó Pistát sem engedi be a város falai közé. Mindenki örül azon, írja egy aradi lap, hogy olyan dalköltőnk van, mint Dankó Pista, akit mindenki ösmer csak éppen Aradváros hatósága nem. Legalább erre enged következtetni az a szegyeteljes, országos botrányra alkalmat szolgáló intézkedése mely szerint nem engedi meg a hírneves magyar zene-szerző daltársulatának, hogy egyik előkelő vendéglőben: a Kassánál bemutathassa legújabb szép nótáit az aradi közönségnek. A dolog ugyanis úgy áll, hogy Dankó Pista egy daltársulatot szervezett, a mely az ő vezetése alatt bejárja a nagyobb vidéki városok a t s programjába felvette Aradot is. — Kass Béla vendéglős útján kert is játszasi engedélyt Aradváros hatóságától, de az minden indokolás nélkül megtagadta a kérelmet. Nem hisszük, hogy a hatóság részéről ez a döntés végleges lenne a Dankó Pista ajánlata, mert ez az önkényeskedés nemcsak Arad mű-zerető közönsége körében kelene visszatetszést, de pellengére állítaná Aradot a királó dalköltő annyira szerető s megbecsülni tudó magyar nemzet előtt.

* Változások a csendőrség vezetésében. Biztosforrásból nyert értesülés szerint, a magyar csendőrség vezetésében nagy változások fognak beállni, melyek egyszersmind a csendőrtisztikarban tömeges előléptést is vonnak magok után. Mint értesülünk, erdódi gróf Palfy Andras, a magyar testőrség kapitánya, hosszabb idő óta taró állandó beteg-sege miatt, legközelebb meg válik ezen állás-ától s helyébe Jabánczy Sandor alábornagy a magyar csendőrség felügyelője lép. Stesser György tábornok, a magyar csendőrség felügyelő helyettes, aki szintén már huzamosabb idő óta gyengélkedik, a napokban beadta nyugdíjaztata iránti kérvényét. Reindle Károly csendőrezredes, a honvédelmi minisztérium XIV. ügyosztályának vezetője, hasonlóképe beadta már a nyugdíjazása iránti kérvényét. Az ekként megüressedő állások betöltésére nézve a következő éretlített vettük Stesser György tábornok felügyelő helyettes állását egy honvédségi tábornok fölti be egyelőre, aki Jablánczy alábornagy távozása után felügyellessz Utána a felügyelő-helyettesi állás egzelőre betöltetle marad. Reindle Károly ezred-s helyére a honvédelmi miniszteriumban Panbjot Sandor csendőrezredes, a székesfehérvári csendőr-körle: jelenlogi parancsnoka fog kinevezeteni. Ennek helyébe pedig a rangban legidősebb csendőr-törzstiszt lép.

* Halál utközben. Mányó Gyula alig 14 éves fiú mint mindenek szolgáit Molnar Baint gazdalkodónal az Ondódon. — Reggel arról panaszkodott a fiú, hogy rosszul érzi magát, később gazdája, aki időközben a munkások közt járt, már halálsápadtan találta a gyermeket. Szekérre tető, hogy behoza a debreczeni kórházba, de mire a mester-utcai malomhoz ért ve'e, a gyermek meghalt. A kórházba vitte a halottat, ahol felbonczol-ják, hogy a halál oka megállapítható legyen.

* Véres kardpárbaj. Hosszu hírlapi polemia előzte meg azt a párbajt, amely nyiregyházi tudósi ók távirata szerint ma ott vegbement. Az ellenfelek Gencsy Albert képviselő és Beóthy Pal debreczeni földbírtokos voltak. A fegyver kard volt és a párbaj végkimerülésre ment. Az ellenfelek hevesen csap-tak össze és mindketten megsebesültek. — A párbaj után kibékülve távoztak az ellenfelek.

* Felhívás 20 éves találkozóra. Fölkérjük mindazon tanulóársainkat, a kik az 1879—80. iskolai évben velünk együtt tettek erelttégi vizsgálatot a denreczeni evt. ref. fő-gimnáziumba, sziveskedjenek husz éves találkozóra f. évi június 4-én pünköst má-odnapján d. e. 9 órákor a kollegium kis tanács-teremben megjelenni.

Debreczen, 1900 május 15.

Dr. Kardos Albert Kobenhayer Kálmán
all. főreálisk. tanár. kir. tör. bíró.

* A „Dongó” legújabb száma érdekes tartalommal jelent meg. — Az állandó alakok szellemes szöveggel vannak kommentálva, — igazán jól lehet rajtuk mulatni. Ajánljuk a lapot a közönség figye mébe.

* Hivatalvesztésre ítélt polgármester. Makóról táviratozzak: C-anadmegye egyelmi választmánya tegnapi fejezte be Széll Györgynek, Makó város főfűggesztett olgármesterének régóta buzódó, ismeretes fegyelmi ügyét. — A fegyelmi választmány Széll Györgyöt a vizsgálat alapján hivatalvesztésre itélte. Az ítélettel Makón minden körökben elenken foglalkoznak.

* Panama a budapesti városházán. Kinos ügy fejleményeire vannak izgatottan a főváros vezetőségeben. Két évvel ezelőtt a budapesti sertésvagó d gépperendezésére pályazatot hirdetett a főváros tanácsa. A Röck és Nicholson czégek pályaztak és habár a Röck

ajárlata olcsóbb volt, a szállítást a Nicholson czégek adták ki. Nagy Dezső műegyetemi tanár a főváros közgyűlésén interpellált e miatt és ennek eredményeképen megvizsgálták az ügyet és újból a Nicholson czégek adták ki a gépszállítást. Nagy Dezső erre leköszönt a bizottsági tagságról és az ő közbenjárására tiz szakértő megvizsgálta az aktákat: a bizottság kimondta, hogy Nagy Dezső egyetemi tanárnak igaza van. Most nagy botrány van készülöben a budapesti városházán és a legközelebbi közgyűlés ugyancsak viharos lesz a géppanama miatt, mely onnan származott, — hogy Márkus József főpolgármestert hamisan informáltak az ügy állásáról.

* Eljegyzés. Hirschmann Henrik eljegyezte Roos Irén k. a. özv. Roos Gyuláne leányát.

* Érdekes statisztika. A tisztviselők önségélyző egyesületének igazgatósága egy-be állította a mult szini évadról a színhazi jegyek forgalmi kimutatását. E szerint eladatott a szini idénz a t 101 drb páholy, 1197 drb elsőrendű, 564 drb. másodrendű, 294 darab harmadrendű ámlésszék és 82 drb emeleti zártszék, összesen 2238 drb. jegy, amelynek ára fejeben fizettettt a szinigazgatónak 3881 korona 70 fillér, a tagok nyeresége pedig 1198 korona és 32 fillért tett ki, míg az ezze ület ek az elaruítás 95 korona és 58 fill. nyereséget hozott. Ezen egyen kimutata-s iz tgzolja, hogy az egyesület mily számottevő szép hasznót szerez tagjainak.

* Magyar művész az angol király-nőnél. L a s z l ó Fülöp festőművész a ki-nek legutóbb XIII. Leó pápáról festett arcképn Rómában és Párizsban oly nagy feltűnést keltett, meghívást kapott az angol udvarhoz, hogy fessé le természet után, V i k t ó r i a angol királynőt. Laszlo, a ki különben is közle-t b tartja esküvőjét dublinban, készséggel vállalkozott a megtisztelő feladatra és a nyár elején Wight-szigetére megy hosszabb tartózkodással hogy vasznán megőökijsd a királynőt.

* Lövészet 1900 május 20-án tartott Lövészet eredménye a következő: Díjat nyertek. Legjobb mélylövessel Szabó Sándor 2 koronát. Legjobb körilövessel Molnar Ferencz 2 koronát.

* Katonatisztek a Hortobágyon. A június hó 10-én rendező hortobágyi lökiállit-as s az ezzel kapcsolatos versenyek nagy-szabásunak írkéznek. Az urifogat versenyen részt vesznek a katonatisztek is több mint 16 egyfogatival. A verseny pálya hossza 20 km. Erre ae alkalomra fog lejönn, mint értesülünk, a hevesmegye gazdasági egyeslet, ugy szintén meghívta a rendezőség a karczogi földműves iskolát és a Szolnokmegyei gazdasági egylet.

* Ápolónői tanulók felvétele. A magyar vörös-kereszt egyesület a tulajdonát képező Erzsébet kórházban f. é. július hó 1-én új betegápolónői tanfolyamot nyit. Az ürese-desben levő 11 ingyenes helyre pályázhat minden kőfogá-talao erkőcsű nő, a ki testileg és szellemileg e magasztos hivatasra alkalmas és 20—40 életév között van. A folyamodványok akár közvetlen, akár a főkegyesületek útján, az egyesület igazgatóságához intézendők ahol a közelebbi feltételek is megudhatók. A kérvényhez mellékelni kell: a) keresztlevelet, illetve anyakönyvi kivonatot, b) ha sz illető kiskorú, vagy férjezett, a férjnek, szűőnek, vagy gyámnak beleegyezését, c) erkölcsi bizonyítványt és hatósági bizonyítványt a folya-modó családi viszonyairól és foglalkozásáról, d) hiteles bizonyítványt arról, hogy magyarul és esetleg más nyelven beszélni, irni és olvasni tud s kellő fellogási képességgel bír és e) egészségi és himlőoltási bizonyítványt. Az elméleti és gyakorlati oktatás hat hónapig tart Ezen idő elmultával minden tanuló képesítő vizsgát t-sz.

* **Meghívó.** A M. Á. V. altiszti kör által saját könyvtára javára 1900. év június hó 10-én, vasárnap a nagyerdei Dobos Pavillon tánctermében rendezendő zartkörű nyári Táncvigalomra. Belépti-díj személyenként 2 korona, családjegy (3 személyre) 4 korona. Kezdet este 8 órakor. Jegyek este a pénztárnál válthatók. Felülízetések köszönettel fogadtnak. Meghívó kivanatra előmutatandó.

* **A debreceni tisztviselők** önszegélyző egyesülete igazgatóságának tagjai Junius hó folyamán következő sorrendben teljesítik napi biztosi működésüket u. m. Junius 2-án Zimmermann Gyula; 5-én Kocz Elek; 6-án Márk Endre; 11-én Materny Lajos; 18-án Miskolczy Jenő; és 25-én Oláh Imre. Az igazgatóság.

* **A főpiacon egy szép nagy bu-torozott szoba azonnal kiadó. Csim a kiadóhivatalban.**

Börzliberalizmus—összeférhetlenség.

írta: **Gondy Karoly.**

A tőzsde adó tárgyalásnál Rakovszky képviselő nem osztja a pénzügyminiszter azon felfogását, hogy áruforgalmat csak azért nem lehet megadóztatni, mert ilyen nincsen a sifonérban, ha egyszer **A u s z t r i á b a n** sincsen. A miniszter tehát kerüli a forró ká-sat, de még kimerne nyulni a szabad kőműve-sek darazs fészkebe?!

Veszti és Mezei ugyan személyes kérdés-ben visszautasítják azon vádat mintha a sza-bad kőművesek befolyásolnák a börze adó helyes és igazságos megadóztatását, mert ők mint szabad kőművesek azt jobban tudják, mint a klerikális Rakovszky.

Tegyük fel, hogy a két büszke felszólalónak igaza van; de azt már csak nem tagadhatják hogy van nekünk is oly intézményünk, a mi, Ausztriában nincsen, legalább I. Ferencz Jó-zsef uralkodása alatt; és ez a szabad kőmű-ves páholyok, melyek főképp a Tisza-kormány alatt úgy elszaporodtak hazánkban.

Eleg különös, hogy a magyar király türi azt, mit az osztrák császár tilt. Ausztriában akó szabad kőművesek csak magyar földön gyülekezhetnek. Hogyan és honnan van az, azt a bécsi udvar jobban tudja.

Ne takarozzon a miniszter tehát Becs-csel, a sas szárnyával, mert az bizony édes keveset törődik azzal, hogy mi honnan vesz-zük a pénzt, a közös delegáció rendeletére és szükségletére; rossz faköpenyeg, a mibe rejtezik. Ha tehát oly nagyon Bécshez ragasz-kodik, miért nem indítványozza a páholyok eltörlését, tudom, hogy Bécs nem lesz elle-nére. Probandum est.

Ez az igazi akadály és nem Bécs, mely ellene van a felekezeti stigmával alakult pá-holyoknak. Bécs varosa most is a börze libe-ralizmus ellen harcol, mely az anarkiával batáros.

A vallás egyenjogusult államukban nem volna szabad egyházi politikát üzni, annál kevésbé spezialis célokra felhasználni. Szegény József császár, a sarkas császár persze másképp gondolkozott!

Most már mindenki geseftel; a miniszter-től le az irókig; a bankártól a zsibarusig. Börze minden hivatal, minden bolthelyiség; vegyes kereskedés; a nagy világ. A börzen nincsen összeférhetlenség; a pénznek a rezüm-méje.

Ugyan hát minek bántják, minek szegény képviselőket ostromolják egyre az összeférhet-lenséggel? Hát ők is csak gseftelnek, mint minden más ha'andó, ők sincsenek oly hely-zetben, hogy rajok ne férne a garas.

Nézetem szerint minden foglalkozás, ha nem is fakultative' összefér. Kivetendő csupán a peczer, a kuppler, meg a hóher. P. ha kép-író vagyok, miért ne lehetnék én cikkiró is, ha van hozzá vénám és gyönyörűségem benne? . . . a mint hogy van.

Az önfentartási ösztön ingerel a vagyon gyűjtésre, valamint az igazságérzet vezet a jogvédelemre. Magán paszióiból, ha a fámát magam vágom, azért még nem vagyok favágó;

vagy ha tanító létemre az osztályon kívül is tanítok, azért meg nem vagyok csaló.

Hát az orsz. képviselőnek annyi a fizetése, hogy a »nagyságos« címének élhessen? Hát maga a böcs és magas kormány első sorban nem magának keresi a »többe«; bizonyosan az új adót nem is a túlterheltek adóapasztá-sára fordítja. Legyünk tehát igazságosak, ha már országos bajainkat orvosló testületreCI van a szó.

Képviselőnek fő erénye, hogy beszélni tudjon: szószoki tehetséggel legyen megáldva, ki azt egyuttal hivatalánál fogva gyakorolja is. És ezek: az ügyvedek, a papok, a taná-rok és egy néhány publicista népszónok. A kinek tehát a hosszú beszélésre nincsen fizikuma, az maradjon csak otthon.

Az ügyvédi diploma nem arra való, hogy mint a bíró fix fizetéssel beérje a tu-lajdonosa és ha mandátumot kap, 8 frtért védőbeszédet fujjon az ország színe előtt, a midőn falujában is megadják érte a 25—50 frtot sőt többet is. Hogy klientúráját feladja és családjával Bpestre költözzék, arra ször-nyű kicsiny a honorárium. Jobban kell do-tálni az ily kiváló honorariort.

Nézetem szerint nem fer az össze, hogy az orsz. képviselő otthon az ügyvédi irodáját is nyitva tartsa; mert ki a bíróságnál naponta jár az nem lehet rendes tagja az országháznak. A mostani körülmények szerint pedig ha a képviselőt eltiltanánk az ügy-védi praxisától, tudom, hogy egy sem vállalna mandátumot.

Szigorubbán kellene azt venni, hogy az ügyvéd, képviselő két helyen signalja a nevét és az ujsagokból tanulja politikai lec-zkéjét és sokszor egy évben ne tegyen arról orsz. plentum előtt vizsgát. De ki represen-tálja a bizottságban, ha csak havonként egy-szer jár fel honoráriumáért, s úgy néha extra meghívón megkivánják a személyes jelenletét?

Most is mily megdöbbentő volt, hogy 400 képviselő közül csak 92 volt jelen, mely így határozat képtelen s felőráig kellett várni, míg összetoborzottak a minimumot. Catalogust kell felolvasni az uraknak és az absensekkel elszámolni.

A pap csak jobban boldogul, csak az Istennek számol el a végítéletnél; könnyen helyettesíti a kápán, a kis földjét is csak meg-szántják, van meg mindig urbéri kötelezett-ség. Hát biz a szerény foglalkozása, táplálko-zása mellett a képviselő-ég szép segítség.

A tanárnak sincs hátrányára a képviselői tisztség. Egy a dolga, egy a haszna, egy a fizetése, nem veszíthet; sőt ha »egyetemik«, megütheti a miniszteri osztály egész sorsje-gyét. Tanít tovább és avval tart: »docendo discimus« — a haza kontójára.

A végzetí földes urnak a mandátum tiszta nyereség; tőle csak nem kell sajnálni, behozza ő azt kipróbált gazdasági ressortjáb-an, most helyesebb nézeteivel. De mit mond-junk azon gazdag, nagy urakról, kik am-bicióból lesznek országnagyok, kik extra a bar-onyszékbe neveltetnek?

A ki ur a birtoka után, mint pl. a Tiszáék, az ne buzzon fizetést, engedje át azt arra utaltak javára; de hogy egy földbirto-kos, mint Ugron terményeivel ne keresked-jek, azt csak nem lehet kívánni. — Ha Falk Miksa eredetileg is biztosító hivatalnok volt, miért ne szolgáltatna jó tanácsal egy kezdő tarsulat felvirágoztatására? Julius Caesar is het irókáknak egyszerre diktált. Elég szo-moru, hogy nincs vagy 400 Falkunk, kik a Hazat biztosítanák! Az ujságíróknak pedig ép-pen ott a helye. A zsenit nem lehet korlá-tozni.

Molnár Jenő, ki nem a legs i m á b b uton lett képviselő, mint a jó iskola-mester nem csak számlálgatja a megjelenteket, követeli a Hiert, de még arról is értesíti a t. Hazat, hogy a szentesi főispán soha sincs jelen a maga szekhelyén; sőt a lipótvárosi kaszinóba tette at fényes főhadiszállását. Lám, mily szeren-csés Szentes városa! Kár e miatt annyira Szenteskedni. A legújabb képviselő hü Házi ebnek mutatkozik.

Iskola.

H a r a k i r i.

Kolozsvár, 1900. máj. 18.

E pillanatban olvasom a debreczeni egyházkerületi gyűlésről a budapesti és debre-czeni lapokban a tudósítást s önkéntelenül az a japáni bölcsesség jut eszembe, mely sze-rint ha az alantas a felebbvalónál okosabb-nak mutatkozik, az utóbbtól kecs kap aján-dékba azzal a szives üzenettel, hogy vágja fel a hasát. Mert nem mondatok egyebeknek azok a határozatok, a melyekkel a gyűlés a beregi ev. ref. i-ko-lak államossitá- ügyét visz-szaadta »kiegészites« végett, mint harakirira való felhivasnak.

Vajjon ismerik e azok az urak, a kik ezeket a határozatokat hozták, a beregi vi-szonyokat, sőt merem kérdezni, ismerik e azo-kat a szerződéseket, a melyeket jóva kellett vele hagyniok? I Jóság a kérdések, mert a hatá-rozatok egyrésze megállna talán Szoboszlón, de nem szükséges, sőt káros Beregben, a ma-sik részére pedig mar meg volt a felelet a benyújtott szerződésekben is.

De világitasuk meg mindakét kérdést.

Nem vagyok református, de magyar va-gyok s mivel minden református, ki e hazában él, szintén magyar és sovíniszka, mint én, csak természetes; ha együttérzek minden igazi református érdekekkel, mert az egy-zersmind mindig az igazi magyarság érdeke is. Mikor napró-napra rőttem e lap hasabjain a betü-ket s irányítottam azt a szellemet, mely e ha-sabokat átlengte, akkor is ez vezetett s ez vezet ma is, mikor mint tanfelügyelőségi tiszt-viselőnek módomban van, ha nem is közvetle-nül, de főnökeim felvilágosítása, meggyőzése által ennek érvényt is szerezni.

Igy volt ez épen a beregi ev. ref iskolák ügyében is s most, hogy már nem vagyok Beregben, ez ügyben közvetlenül érdekelt fél nem vagyok, azért, mivel nem hivatalos tit-kokról, hanem olyan tényekről beszélek, me-lyeket az egyházmegye nyilvános gyűlésen márcziusban mindenki pertraktált s a melye-ket a szerződések szövegének felolvasa-ával az egyházkerületi gyűlésen is nyilvánvaivá lehetett volna tenni, indítva érzem magam arra a feladatra, hogy mindenki előtt vilá-gossá tegyem ezt a kérdést.

Azok a községek, amelyeknek iskoláit államossítani akarta most a kormány — hogy ezután teszi-e, nem tudom, de aig hiszem f — valamennyien egy-kezt kilométernyire fe-küsznek e ruthén gyűrűtől, mely a beregi ev. ref. magyar lakosságát a szemhatár négy ötöd-részen körül fogja. Valamennyinek lakossága es tanköteleseinek száma akkora, hogy még a 68-iki törvény által nem a pedagógia, de a szükség diktálta határozattal megszabott — 80 létszámot veve is legalább 2—4 tanítónak kellene hogy legyen a községben és Tarpát és Varit kivéve mai napig mindenikben csak egy van, a ki tanít Bányuban 170, Somban 160, Gaton 169, Badallóban 145 stb. szamu gyermeket s vegzi az ily nagy népeségű egyházaknak kántori teendőit. Igaz, az elsoroltaknak törzs-fizetése kivétel nélkül nagyobb évi 800 koro-nánál, de hiszen csak nem is kívánható, hogy ezt a munkát annyitrt végezzék, mint a dédai, ahol van 40 ev. ref. tanköteles. De nem is vegezne senki, ha kívánnak is, mutatja a ren-geteg üres alomás, amelyek egytől egyig 800 koronát kálnak ezeknél kisebb munkaért, de nem akad rajuk tanító, mert ezt a pénzt az államnál 60 tanköteles tanításáért is megkap-jak s nem kell nekik mellette kántorkodniok, vagy ha igen, érte külön díjat adnak nekik az egyházak s osztott iskolában tanítanak.

Epen azért az sem lehetséges, hogy az ev. ref. egyházak maguk állítsak fel a még szükséges tanító állásokat, mert nem tudnák betölteni, mint azt a beregrákosi 4 év óta folyton üres s ma is képezdészel betöltött hely mutatja, mert az állam a tanító fizetést a kántori illetmény beszámításával is csak 800 koronára egészíti ki, az egyházak pedig a maguk erejéből még annyit sem képesek adni, nemhogy többet adhatának.

Hic Rhodus, hic salta! Ezt nem vette az egyházkerület figyelembe. Fogalmuk sincs a gyűlés tárgyainak arról, ami terhük a beregi — ev. ref. híveknek van. Mődomban volt meggyőződni róla, hogy valamennyi egyház évek hosszú sora óta hátralekban van az állami és ártéri adókkal, az egyesek birtokviszonyai pedig olyanok, hogy p. az ármentesített területből egy birtokosra átlagosan nem jut több 2—3 holdnál, pedig ebben benne vannak a középbirtokosok tulajdonában levő területek is s egy hold fizet a többi százfélen kívül átlag 1 korona ártéri adót. Tessék ilyen viszonyok között iskolákat fejleszteni, mikor a mostaniak fentartása 2—3-szor akkora terhet ró vallaikra, mint amennyit állami egyenes adójuk tesz.

Vége köv.

A gazdaember ereje.

Laffaix Auguste gazdaember Gurceaurnál, Champagnoban (Dordogne), már gyemekkora óta mezei munkákkal foglalkozott. Tízennyolcz éves korában nagyon verszegeny lett s hiába küzdőt éveken keresztül e bajellen. Megakart maradni a hivatásában, de ereje hiányzott hozzá. Vajjon miből származhatik a mai emberek gyöngesége s származtathatjuk-e azt másból, mint a faj folytonos visszafejlődéséből s az erők folytonos csökkenéséből. Az az ember, ki oly eszközt talál, melylyel az elfogyott erőt föl lehet frissíteni, nagy és fontos tettet vitt végbe. A Pink-pilula alkalmazásával mindenki a régi idők faradhatatlan munkásságát és erejét kaphatja vissza. A verszegenység már régóta nagy pusztítást visz véghez, még a vidéken is. Ezt kell legyőzni a vér és idegek megerősítésével. Laffaix ur ezt megtette s az eredményről következőképpen számol be:

— Földmives vagyok — írja s gyermekkorom óta sokat dolgozom. Tízennyolcz éves koromban verszegeny lettem. Nem volt étvágyam, erőm elhagyott s a legcsekélyebb munka vagy csak mozgás is szivdobogást és a lélegzet elmaradását hozta létre. Az orvosok, kik gyógyítószerrel nem tudtak találni azt mondták, hogy tulcsagos gyorvan nőtem s hogy erősítőszert kell bevennem. Minden nekem ajánlott szert megpróbáltam s nem gyógyultam meg. Ekkor egy a Pink-piluláról szóló könyv került a kezembe. Szót fogadtam a tanácsoknak s miután néhány doboz pilulát elfogyasztottam, erőm visszatért, egészségem helyreállt s ma fáradság nélküli dolgozom.

A Pink pilula a vérnek tisztaságát és erejét visszaadva, minden betegségen győzedelmeskedik, ha a betegség gyöngeségből származik, ilyen betegség pl.: a reuma, általános gyöngeség, sárgaság, stb. A Pink-pilula kapható Magyarországon a legtöbb gyógyszerertárban. E doboz ára 1 frt 75 kr és hat doboz 9 frt Magyarországi főraktár: **Török József** gyógyszerertárban, Budapest Király-utca 12.

KÖZGAZDASÁG.

Helyi iparkiallítás Baján.

A bajai helyi iparkiallítás végrehajtó bizottsága Dr. Hegedűs Aladár polgármester elnökle mellett a város egész társadalmi közreműködésével élénk aktiót fejt ki, hogy a folyó június hó 10-től 24-ig bezárólag tartandó kiállítás sikere biztosított legyen.

A kiállításra jelentkező iparosok tekintélyes száma mellett a kiváló-zakértelmű fogva a legjobb eredmény várható.

A bizottság lelkes felhívást bocsátott ki a hazai, illetve helyi iparpártolása, és az elévegett megindított mozgalom támogatása iránt, egyben megkereste a szomszédos megyék községi előjáróit, lelkészi és tanítói karát, a kiállítás tömeges látogatására, csoportok szervezése végett, és megkereste a fővárosi és szomszédos vidéki sajtó képviselőit, hogy a kiállítás támogatását előmozdítsák.

A megkeresés tolytán a kalocsai érseki egyház-megyében levő tanítói egyesület június 11-en Baján tartja meg közgyűlését, mely körülmény legjobb alkalom arra, hogy minden egyes tanító saját községében a kiállítás tömeges megtekintésére propagandát szervezen.

A hazai ipartestületek figyelmét a kiállítás bizottság különösen azon körülményre hívja fel, hogy a kereskedelemügyi m. kir. miniszter rendelete folytán ezen helyi iparkiallításban a m. kir. technológiai iparmúzeum is részt vesz, melynek tanulmányozása és így a kiállítás látogatása a kisiparosság érdekében fekszik.

A szegedi ipartestület külön felhívást bocsátott ki, melyben az ipartestületek a bajai kiállítás alkalmából egy az iparosok nyugdíj-intézménye létesítése tárgyában, folyó évi június hó 14-én d. e. 11 órakor a bajai ipartestület helyiségében tartandó értekezletre meghívotnak.

A kiállítás végrehajtó-bizottsága által kibocsátott felhívás részvevőt az alábbiakban adjuk:

FELHÍVÁS.

A bajai ipartestület Schmausz Endre főispán ur ó méltosága védnöksége mellett, folyó évi június hó 10-től 24-ig bezárólag helyi iparkiallítást rendez, melyen csakis Baján előállított ipartermékek versenyezhetnek.

Kiállítási helyiségül a hazafias csel előmozdítása végett a közoktatásügyi magas minisztérium az állami tanítóképző intézet nagyarányú, impozáns épületet engedte át.

A fővárosból és a vidék gőcpontjaiból minden irányban nagy iparpártoló mozgalom indul meg, hogy a nemzetet tetlen-égeből, közönyéből felebrelessze, a külföldről fenyegető veszély ellen védekezésre, kitartó küzdelemre és hazafias össze tartással győzelemre kell segíteni.

Hazafiatlanok és kishitűek gunymo olyan nézik e mozgalomát; — míg ellenben annak tudatában, hogy csekély erőnek is lelkes összetartása, céltudatos működése csodákat művelni képes, a hazafias erelmű főuri és legerősebb társadalmi körök, társadalmuk minden osztálya, úgy lelkes hőlgyeink immar a legnagyobb lelkesedéssel sorakoznak a zászló mellé, melyre hazai iparunk felendülése, a népek nagy versenyében hazánk boldogulásának előmozdítása van leírva.

E cselből s hogy a fogyasztó közönség iparunk termelését megismerhesse, az iparpártoló bizottságok védelme alatt minden irányban megindult mozgalomhoz csatlakozva nagyszámu iparosunk által képviselt sokféle iparágánál, szakavatottságát, jó izlését, jó munkáját, versenyképességét szándékozik bemutatni a bajai ipartes ület.

Czelja e kiállításnak felhívni az itteni és a vidéki nagy közönség figyelmét arra, hogy a külföldről behozott ipartermékek helyett Baján előállított versenyképes iparcikkokkal előnyösen fedezheti mindenkinek szükségletét.

E kiállítás czelja továbbá alkalmat nyújtani arra, hogy az irányadó szakkörök és erre hívottak megismerve az itteni ipar fejlettségét, vagy okszerűen pótlandó hiányait a néhez viszonyokkal küzdő iparos osztály érdeke előmozdítására es egyes iparágak fejlesztésére alkalmas intézkedéseket megtegyek iparunk fellendítését előmozdítsák.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur rendelete folytán a m. kir. technológiai iparmúzeum is részt vesz ezen kiállításban, s ez alkalommal a kis iparosságára nézve igen tanulságos és a kis ipar gyakorlatiassággal előnyösen felhívható ipari szerzesimokat, fa- és fémipari szakrajzokat, kisebb kézi fa- és fém munkáló gépeket fog bemutatni.

Baja város s különösen nagy környéke hazafias és lelkes közönségét, hatóságait, egyesületeit és egész társadalmát, fővárosi és ezen vidék hazafias sajtóinak képviselőit, a nép vezetésére hivatott főként szomszédos községek előjáróságának, lelkészi és tanítói karának érdemes férfait hazafias tisztelettel felkérjük tehát, hogy használja fel a Baján tervezett iparkiallítás alkalmát annak propagálására, hogy a kiállítás sikerének biztosítása érdekében azt tömegesen látogassák, a közönség a kiállítandó cikkeket megvásárolja és azok értékeről, versenyképességéről meggyőződést szerezvén, a hazai es lehetőleg helyi iparkészítmények állandó vásárlását, a hazai és helyi iparosok megrendelésektől való ellátását rendszeressé tegye.

Végül kérjük a hazafias erelmű testületeket, hogy különös tekintettel a m. kir. technológiai iparmúzeum tanulságos tárgyaira, a kiállítás minél számosabb látogatóját előmozdítsák sziveskedjenek.

Baján, 1900. év május hó 17 én.

Dr. Hegedűs Aladár s. k.

polgármester,
mint a bajai helyi iparkiallítás elnöke.

Weisz Nándor s. k.

tanácsnok,
kiállítási v. titkár.

Nyilt-tér.

Nyilvános köszönet

Wilhelm Ferencz urnak, gyógyszerész Neunkirchenben, Alsó-Ausztria, az anti-rheumatikus és antiarthritikus vértisztítótheak feltalálójának. Köszvény és rheumatizmus elleni vértisztító.

Ha itt a nyilvánosság elé lépek, azért történik, mivel első sorban kötelességemnek tartom Wilhelm gyógyszerész urnak Neunkirchenben szolgálataiért, melyet vértisztító teaja által kínzó rheumatizmus szenvedéseimben teljesített, köszönetemet kifejezni és aztán, hogy másokat is, kik ezen irtózatos betegségbe esnek, eme kitűnő teára figyelmeztessenem. A kínzó fájdalmakat, melyeket minden idő változtatásnál az összes tagjaimban szenvedtem és amelytől semmiféle gyógyszer, sem a Bádeni kénfürdők meggyógyítani nem tudott — nem vagyok képes leírni. Álmattalanul hanykódtam agyamban, étvágyam szemlátomást elmaradt, kinézésem egészen elhomályosult és egész test-erőm elfogyott. A fenti tea 4 heti használata után fájdalmaimtól teljesen megszabadultam nemcsak és még most is, miután már 6 hét óta nem iszom teát, egészséges vagyok, testierőm is megjavult. Erős a meggyőződésem, hogy mindenki, aki hasonló bánatalmaknál ezen teánál keresi menedékét, annak feltalálóját, Wilhelm Ferencz urat, úgy mint én áldani fogja.

Kitűnő tisztelettel.

Butschin-Straitfeld grófné

alezredes neje.

Kapható minden gyógyszerertárban.

Debreczenben TÓTH BÉLA gyógyszerertárban.

Valódi kárpáti borovicskát,

literjét 65 krjával — 50 literen felüli rendelésnél 10 % engedmény, valamint jó

kárpáti juh turót,

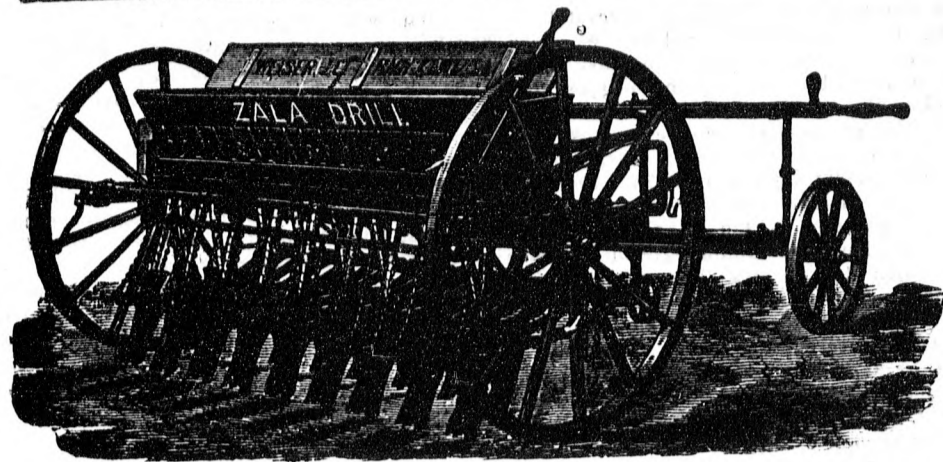
kilóját 70 krjával szállít utánvét mellett

Szabados Pál

kereskedő

Késmárkon (Szepesmegye.)

A rendelések nagy száma miatt csak az 5 literen felüliek fogantositatnak.

WEISER J. C.

mezőgazdasági gépgyára

NAGY-KANIZSÁN.

ZALA-DRILL sorvetőgépünk, a melynek elmés ujtásait a nagy közönség már jól ismeri nem szorul külön dicséretre, minden eddigi kiállításon az első díjat nyerte úgy 1897. október 1. a kishéri nemzetközi vetőgép versenyen az

állami arany éremmel lett kitüntetve,

a Maros-vásárhelyi kiállításon és a Hód-M.-Vásárhelyi vetőgép versenyen az első díjat, aranyérmel nyert, továbbá figyelmébe ajánlom a gazdaközönségnek egészen

aczélból készített Sack rendszerű egy és két barázdás ekéinket.

Raktáron tartunk: 13—15 és 17 soros ZALA-DRILL vetőgépeket, továbbá rosták, konkolyozók, szecs kavágók, répavágók, kukorica morzsolók, ezenkívül minden talajművelő gazdasági eszközöket.

Május 1-től: Főpiacz 43. sz., a Svetics-ház udvarán, a Dreher-sörcesarnok mellett.

Gelbmann József,
Weiser J. C. gazd. gépgyár képviselője.

Kérem a cégére ügyelni!

Van szerencsém a t. közönséggel tudatni, hogy

férfi ruha

és
szabó üzletemet
a Dreher sörcesarnok mellett, az „Angol divat” hejtségébe helyeztem át és a ma kornak megfelelően rendeztem be, úgy hogy a legkényesebb izlést is kielégíthetem.

Kérem a t. közönség további pártfogását,

Maradtam kiváló tisztelettel

KATZ HERMAN.

Kérem a cégére ügyelni!

Ő császári és apostoli királyi felségének legfelsőbb rendeletére.

XXXIII. es. királyi államsorsjáték

a birodalom inneni részének jótékony céljaira.

Ezen Ausztriában egyedüli törvényesen engedélyezett

pénzsorsjáték

16.514 készpénzbeli főnyereményeket tartalmaz, 410.200 korona összértékben.

A főnyeremény

200.000 koronát tesz.

A húzás visszavonhatatlanul 1900. évi június hó 7-én történik.

Egy sorsjegynek ára 4 korona.

Sorsjegyek kaphatók: Az államsorsjátékok osztályánál Bécsben, I. Riemergasse 7., lottógyűjteményekben, dohánytözsdekben, adó-, posta-, távirat- és vasúti hivatalokban, váltóüzletekben stb. Játzótervek sorsjegyvevők számára ingyen.

A sorsjegyek portómentesen küldetnek át.

A cs. kir. lottojövedéki igazgatóságtól.

Államsorsjátékok osztálya.

Az általam legmondosabban összeállított, tekintélyes orvosok által ajánlott és jónak talált vegytiszta

SÓSBORSZESZ

mely már eddig is igen nagy elterjedtségnek örvend, kapható minden fűszerüzletben, valamint gyógyszerüzletben.

Ára egy kis üvegnek 45 kr., nagy üvegnek 90 krajczár.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.

Használati utasítással ellátott könyvecske minden üveggel ingyen adatik.

TÓTH BÉLA

gyógyszerháza és illatszerraktára **DEBRECZENBEN**, (Tisza-palota.)

